

I
82.83.

MIHAI NICOLAE SEULESCU.

POESIA POPULARA
LA ROMÂNI

ȘI CÂTE-VA DIN POPORELE VECINE.

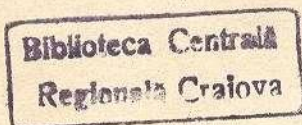
Conferința ținută la Societatea Studenților Români
în Paris.

CRAIOVA.

TIPO-LITOGRAFIA NAȚIONALE RALIAN SAMITCA.

1881.

Scumpului I. Faur
sunn al deaschitui stime
ce li pōrti autunl

POESIA POPULARA

LA ROMÂNI

SI CÂTE-VA DIN POPÓRELE VECINE.

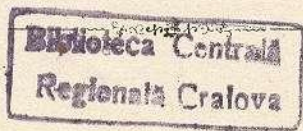

78283

MIHAI NICOLAE SEULESCU.

POESIA POPULARA
LA ROMÂNI
ȘI CÂTE-VA DIN POPORELE VECINE.

Conferință ținută la Societatea Studenților Români
din Paris.

CRAIOVA.

TIPO-LITOGRAFIA NAȚIONALE BALIAN SAMITCA.

1881.

DOMNULUI GEORGE CHITIU

MEMBRU ALĂ ACADEMIEI,

FOSTU MINISTRU, FOSTU SENATORU,

ACTUALĂ VICE-PREȘEDINTE ALĂ CAMEREI DEPUTAȚILOR.

Domnule,

Sciu bine că numele domnii-tele nu e la loculū lui în fruntea acestei modeste publicațiunii. Junețea ânsă, după expresia poetului, are „*os magna sonaturum*“.....

Am cătatū pe celū mai capabilū și mai ilustru d'între compatrioții mei Olteni și numele lui Pămū aninatū în frontispiciu micului edificiu ce clădescū.

Fi-va elū unū *porte-bonheur*; fi-va unū talismanū care, încetu cu încetu, forțele și energia mea crescēndū, va putea face pe modestulu încercătorū de ađi, să clădescă vr'uă dată unū Pantheon pe a cărui fa-gadă numele vostru să fie la loculū lui?..

Vedeți cum junețea are „*os magna sonaturum*“!.....

Bine-voesce, a primi dedicațiunea micei mele lucrări, ca unū omagiu sincerū alū stimei și considerațiunii ce 'ți pörtă celū mai tēnērū d'între admiratorii domnii-tele.

M. N. Seulescu.

Paris, Decembrie 1880.

POESIA POPULARĂ

LA ROMÂNI

ȘI CÂTE-VA DIN POPÓRELE VECINE.

Domnilor,

Am onórea a fi celú ântêiú care redeschidú în societatea nóstră, reconstituită și pusă pe baze mai trainice, seria de disertațiuni și conferințe menite a pune în contactú pe terenulú moralú și intelectualú, respânditele vlăstare ale patriei Române în acestú vastú Paris.

Eú nu mă măgulescú de deșerte și vanitóse pretențiuni. Bunăvoitórea atenziune ce o veți da ȓiselorú mele, se rapórtă mai multú la dorința de concordie și armonie de care domniile vóstre sunteți animați, de câtú la meritele mai multú ca îndoióse ale unui conferențiarú căruia 'i lipsesce darulú unui graiú plăcutú, atractíosú și care e silitú să astérnă pe recea zare a u-

noru' pagine scrise, o prosă indigestă; dar purtându' stampa lucrului și a unei nepregetate dorințe de a face bine.

Ce subiectu' mai ademenitoru' pentru Domniile vóstre, de câtu' poesia populară! Cântececele cu carí amú fostu' legănați în pruncie, Doinele ce ne făceau să bată inima în adolescența, Baladele de vitejie și măreție ce ne entusiasméază în tinerețe voru' trece pre rândú înaintea Domniilor vóstre, unú auditoru' îmblândítu' de astă dată la calda rază a plăcutei amintiri.

Permiteți ca nici să încercu' a da o definițiune a poesií populare; ea póte n'ar fi înțelesă, — după cum șicea d lú *Laboulaye* —, de câtu' de acelú care o presintă. Da-voi' mai bine câte-va exemple.

Aidemú, Domnilorú, să facemú o mică călătorie fictivă pe la popórele unde poesia a înfloritú și înfloresce încă. Aidemú de exemplu în Italia vechia nóstră patrie, ađi fericită moșie a fraților nóștri Italiani.

În acéstă țéră, încălđită de razele unui sóre binefăcătorú, învélită de unú cerú pururea albastru, cu nopți înstelate, cuibú fericítu' în care o eternă primăvéră clocesce în inimile eternú fericite ale locuitorilorú ei duioșia, tandreța, amorulú, ce puteau să încórde moșneni'i beți de poesia divinei naturi ce 'i congiurá, de câtú cordele dulci și armonióse ale unei lyri Ana-creontice.

Cita-voi în treacăt Domniilor vóstre o gingașă canțonetă Italiană, care să vă dea o justă idee de poesia populară a fraților nostri:

„Scólú, ridică blondulú téeu capú și nu mă dormi. — Nu lăsa somnulú să te fure; — iubita mea, am venitú să 'ți spunú patru cuvinte, — și fără prețú suntú ele pentru mine. — Antéiú că mă faciú să morú. — Alú doilea, că multú, multú bine 'ți-așú voi. — Alú treilea, O! fie-ți milá de mine, — și celú din urmă că te iubescú.“

Făcêndú apoi cu mintea unú saltú geograficú peste Mediterana, până în Corsica, aci, unú altú caracterú popularú ne va face să întêmpinámú specimenile unei poesiú în care pasiunea resbunării e împinsă până la delirú.

În cânteculú ce voi cita e vorba de o soră care plânge pe fratele seu asasinatú:

„Imbrăcată în haine bărbătesci, armată până la dinți, și cu cămașia tá.sângerândă în mână, mă voi areta eu la lume, căci nu 'i niminú care să 'și lase barba nerasă până ce te va resbuna.

Cine vreú tu să te resbune? Mama nóstră pe jumátate mórtă? Miculú teu frate care zace în mormêntú, tatá-lú nostru din ceruri?

O! Cine să facă macelú pentru a te resbuna?

Din neamulú téeu atâtú de numerosú nu rămâne de câtú o soră, fórá verú de același sânge, sêracă, orfelină, fórá bărbatu, dar pentru a te resbuna, fii pe pace, o soră e destulú.“

Etă limbagiu plinū de simplitate și naturalū alū furiei de resbunare.

Poporulū cântă ce simte. Cu naivitate elū 'și face singurū unū portretū psihologicū correctū și asēmēnatorū. Pozéză înaintea privitorulū fără podóbe, și, iertați mī espresiunea, nesulemenitū.

Trecēndū apoi, în sburătórea nóstră călătorie, până la Greci, aci, într'o țēră unde despotismulū și umilința constrēngū pe poporū a cerca libera viață de piratū pe marea azurie saū pe cea de haiducū în codri și munți închisi înjositorulū jugū alū Mahometanulū, ne întēmpină haiducésca doină a clestulū care muria pentru patrie, lăsāndū pe lume să crédă că e unū simplu banditū, ce arde, asasinéză și pustiesce fără misericordie totū ce întēlnesce în cale'i.

N'am trebuință să amintescū Domniilorū vóstre câtū de multū făcu pe Europa să se intereseze de sórta Grecilorū, publicațiunea Parisiană a D-lui Fauriel: *Chants populaires de la Grèce moderne*. Entusiasmulū de care ereaū coprinși Chateaubriand și Dumas, Byron și Delavigne, mișcă pe impasibili ómenī de stat ai Franciei și Angliei. Navarin innécă în apele marii, odată cu flota lui Ibrahim pașa, sclavia și rușinea nobilulū nēmū alū Helenilorū.

Dar vagabónda mea cursă începe póte să ve ostenéscă, Domniī mei.

Să ne întorcem cu mintea pe malurile Senîi, unde de faptu ne și aflăm, și după o odihnă de câte-va minute, în restimpulă cărora vomu răsfoi prin cântecele poporului Francesu, vomu relua sborulă, de astă-dată pentru a ne transporta pe marginile românescului Danubiu.

Nu vomu numi cântece populare franceze *grivoisele godriole* ce ne asurdescă timpanulă pe bulevardele Parisului. 'Mi voi permite a goni de asemenea din poeticulă albumă ală musei populare, cântecele acompaniate de barbarulă *orgă de Barbaria*. Nu *Le père Bidard*, *Madame de Lenglumé* saă *En pière en pière* vomu numi ună cântecă populară Francesă. Acestea tôte suntă cântece de strada, cea-ce e cu totulă altă-ceva.

E adevărată, Domniloră, lucru ce trebuie marturisită dinainte, că Francia e pôte țera cea mai sëracă în poesii populare. Acésta provine din causă că de multă literatura națională a smulsă lyra din mâna musei populare pentru a o depune într'o Academie.

Cu tôte acestea câte-va colecțiună ca acea a D-lui Prosper Tarbé de cântecile din Champagne, acea a D-lui Conte de Puymaigre *Chants populaires du Pays Messin*, apoi diversele colecțiună de cântece Bretonne ne potă da o idee lămurită de ce putea fi capabilă musa populară în Francia.

Se crede în generală, că înaintea celui ală

șapte-spre-decelea secolu, ar fi existatū admirabile poesiī populare; dar cā s'ar fi perdutū.

Acēsta 'mī aduce amintē unū gingașu cāntecelū încadrat de marele Molière în Mysantropulū sēu. Cine din Domniile vōstre nu 'lū cunōsce?

Si le roi m'avoit donné
 Paris, sa grand'ville
 Et qu'il me fallût quitter
 L'amour de ma mie,
 Je dirois au roi Henri :
 Reprenez votre Paris ;
 J'aime mieux ma mie, ô gué !
 J'aime mieux ma mie.

Trebuesce ânsă să constatū cā în Francia publiculū e blazatū de cāntece populare, de când cu puținū seriōsa glumă a D-lui Prosper Merimée care a publicatū dreptū originale nișce apocrife cāntece populare, așa çisū culese prin Dalmatīa.

Maī avé-voi trebuință acum să tragū o generală conclusiune din tōte aceste exemple? Să condensū într'o definițiune a *ce este poesia populară*, acea ce Domniile vōstre simțiți împreună cu mine?

De sigurū cā nu....

Dar aide să reluămū, Domnilorū, fictivulū nostru voiagiū, de astădată pentru a ne opri în strămoșcă-nea moșie.

Etă-ne dar pe malul Dunării. Bătrânulū fluviu ne desparte de două popōre cu cari amū avutū totū-deuna legături: Serbia și Bulgaria.

Despre Moldova frontiera țerii ne punea în contact cu Ucraina, cu Malo-Rusia, cu Polonia și în Ardélú, starea politică a Românilor îi face să aibă qilnice relațiuni cu Ungurii.

Despre Ungurii declară dinainte că n'am cea mai mică noțiune de poezia lor populară. Bulgariii se dice că au frumoase cântece; dar n'au avut noroc să aibă un Alexandri. Dacă nu vor fi culese cât mai curând, ele vor peri înaintea ocupațiunilor politice și economice ce înhață pe orî-ce popor redată de curând libertății.

Cazacii din Ucraina, Ruthenii și Polonezii posedă bogate colecțiuni de poezie populară.

Istoria noastră e plină de resbóiele susținute în contra Polonesilor și Cazacilor Ucrani. De multe ori însă trăiau în armonie, și Domnii Moldovei se înrudiau prin căsătorie când cu Polonia, când cu Ucraina. Ce îi mai mult, în Ucraina unde se afla celebrul stat al Cazacilor zaporojeni, de multe ori Românii au ajuns a fi hațmani, capi ai unei curioase *republici căzăcesc*. Fôrte desu se întembla ca eroii poeziilor populare Căzăcesci să fie Români, sau subiectul atingător de România. De exemplu:

„Din josul Nistrului liniștitul vânt suflă,
adie; oștirea căzăcescă la resboii pornește; nu-
mai sântul D ȝeu scie ce are de gând, ce
cugetă Chmielnicki, căci n'o sciau nici sutașii,

nici vătăfii, nici polcovnicii..... Când sosiau la Nistru, 'lă treceau în trei cete. Înaintea tuturilor mergea însuși Chmielnicki descăleca la Hotin, trăgea la marele pârălabu în gazdă, scria scrisori la Moldovenul Vasile, și dicea aceste cuvinte: Ce vrei tu cu mine? Sau vrei să ne batem? Ori să facem pace? Ori să ne tocmim? Ori să 'mă dai o jumătate din vestita Moldovă?..... Moldovenul Vasile când auzea una ca asta, trimetea scrisori la Potocki! Tu ai o minte muierască! Tu petreci benchetuind cu vinuri scumpe, în locu de a merge asupra lui Chmielnicki, care a început cu copitele cailor să are pământul, să verse sângele moldovenesc!..... Atunci Leșii fugiau din orașul Suciava, iar când Moldovenul Vasile afla despre fuga lor, fugia și el din Iași dicându ast fel: O Iașiiul meu, Iașiiule! Fost'ai tu foarte frumosu, dar nu vei mai fi așa când voră intra în tine Cazacii!..... Și bine a făcutu Domnul Chmielnicki! Pe Poloni 'i a turburat, pe Moldoveni 'i a biruit, pe Cazaci 'i a bucurat. Fost'a pe atunci cinste, slavă, trebă ostășască. Țera noastră nu se lăsa a fi de risul nimenui: pe dușmani 'i călca sub picioare! (*)

Nu 'mă vine să părăsesc stepele Ucraniei, Domnilor, fără să vă mai citez o frumoasă baladă intitulată: Mórtea Cazacului și Calul.

(*) Columna lui Traian.

Ét'o :

„Au trecutū treī anī și treī sēptēmānī peste Ucraina, de cānd Turcīi au ucisū pe Cazacū și l'au lungitū sub frasinulū celū verde. Zace acolo tinerelulū Cazacū; corpulū seu s'a înegritū și s'a înțepenitū de vântū; d'asupră'i tânjesce calulū seu, intratū până la genunchi în pămîntū..... Nu sta, calule, d'asupră'mī ! Ți cunoscū eu credința ! Du te mai bine de alérgă prin șesuri și păduri, prin văi și vágăune, până vei ajunge la mumă-mea, până vei ajunge la iubită ! Să bați în pórtă cu copitele tele și să zîngănești cu frēulū, până ce va eși fratele meu — și se va posomorī, va eși mama și se va întrista, va eși drăguța — de ântēiū veselă, apoi cānd te va vedé, o să leșine. (Ei 'ți vorū dice): Unde, calule, lăsat'ăi pe stăpēnulū tēu ? Spune, calule, nu cum-va a peritū ?.... (Atunci tu vei responde): Pe mine m'au adjunsū Turcīi, pe stăpēnulū meu l'au datū josū, l'au împușcatū, l'au tăiatū, acolo, lângă Nistru l'au măcelăritū !

Dar tu, mapă, tacī ! nu te întrista, căci află că fiulū tēu s'a însuratū : și a luatū de nevastă vêlcica cea verde, mormîntulū celū aspru ! Iea, mamă, unū pumnū de nisipū, sēmenă'lū pe pé-tră ; cānd va resări nisipulū, atunci și fiulū teu se va întórce din résboiū....“ (*)

Dar să părăsimū pe Zaporojenī, atâtū de

(*) Columna lui Traian.

bine descriși de măestră pînă a lui Nicolae Gogoli în admirabilul său roman Tarass Bulba, și să revenim la poporul a căruia poezie e cea mai vestită și cea mai importantă pentru noi: la Sêrbî.

Grație marelui patriot Vuch Stefanovici Caragici, Sêrbii posedă astăzi cea mai complectă colecțiune de poezii populare. În streinătate ele se bucură de o întinsă publicitate. Traduse în limbele Germană, Francesă, Englesă și Italiană, producțiunile poporului Sêrbesc îl pună fără dubiu în primul rang printre națiunile Slave, și unii publiciști entusiști în primul rang printre popoarele poete. Așu fi de aceeași idee, Domnilor, dacă n'ar fi poezia populară a Românilor.

Trebue însă să mărturisim că mica Serbie posedă un frumos diamant în cununa-i de glorie și nemurire !....

Importante pentru noi sînt poeziile Sêrbe: întîi, fiindcă foarte desu poetul 'și alege eroi pîntre Domnii Românilor. Vladislav Basarab, Dan și Mircea cel mare sînt cîntați de Sêrbî mai multu chiar de cîtu de Români. Ală doilea, fiindcă de multe ori ambele popoare poete tratéză aceleași subiecturi. Sê îndoaia, pare-se, că va veni odată timpul cînd 'și voru disputa primul rang în Olymp.

— Ca să pună în evidență prima mea aserțiune, cita-voi o baladă reportându-se la Mircea-Vodă.

„O dragă Dumnezeule, minune neauzită! — Ce să fie ore acestu murmuru în palatul celu alb, — în palatul celu alb alu Domnului Radu? — Să fie vre o jale ori o mare bucurie? — Nu este nici jale, nici vre-o mare bucurie! — Iubiții frați s'aũ certatũ între dênșii, — Domnul Radu cu Mircea-Vodă. — Și să fi fostũ pentru ce, nu 'mĩ ar pãré așa de rãu, — dar ei să cãrtã pentru cele douẽ moșteniri pãrintesci — Țera Romãnescã și Moldova. — Trage sabia Domnul Radu-Vodã — de lovesce pe Mircea-Vodã, — 'lũ lovesce pe frate-sãu peste cõpsa stângã, — și atãtũ de ușorũ 'lũ lovesce — în cãtũ pe sabia de la cõpsa 'i a tăiat'o în douã, — iar sub sabie 'i a mãi tăiatũ ciacșirii de postavũ, — totuși a datũ Dumnezeu să nu 'lũ rãnescã. — Țice Radu: „Moștenirile suntũ ale mele!“ Ba suntũ ale mele, cãci mi le a lãsatũ tata cu limbã de mõrte! țice Mircea, etc.“

La Sêrbĩ gãsimũ o baladã popularã asupra fondațiunii orașului Scutari care se asêmẽnã cu balada nõstrã intitulatã *Monastirea Argeșului*. Subiectulũ însă la Sêrbĩ e mãi complicatũ, mãi plinũ de incidente; avemũ înainte-ne trei regi și trei regine. Sõrta face ca una din regine să fie ȓiditã de vie. Ea e mãi fericitã de cãtũ naiva Floricã din balada Romãnã, care põrtã încă în pãntece prunculețulũ ei. Copilulũ reginei e acasã în leagãnũ. Ea obține de la zi-

(*) Columna lui Traian.

darî să lase o crepătură pe unde micul Tova să sugă lapte.

O țină care s'ar puté asemăna cu *Muma Pădurii* la noi, numită Vila, jacă mare rol în balada serbă Perfidia și trădarea unora din regi, și mai multe alte episoade complicate, nu pot proba de cât o imitație a baladei Românești. În general cântecul nostru e plin de simplitate și naivitate, cel sârbesc cu feluritele episoade întortochiate, dintre care multe fără gust, probază de sigur imitația.

Caracterul general al poeziilor Române și Sârbe ce se asemănă, e că în cele Sârbe culorile sunt mai încărcate, episoadele mai complicate; acolo unde Românul e tandru, sentimental, Sârbul e straniu și atroce.

Nu 'mi aduc aminte ce scriitor slav preținde că precauțiunea lui Grue Grozovan,

Ca mult sunt eu vinovat,
De păcate încărcat
C'am curvit cu sora ta
Și am rapit pe fika ta
Și-am ucis pe frate-teu,
Viteaz mare cât un leu,

pretinde ȋic că ar fi imitată după un cântec Ruthean.

Ura e un fenomen psihologic care la popore diferite, fără umbră de legătură între ele, pte fi exprimată cu aceleași nuanțe.

Voi cita o doină sângerândă de ură și mânie.

Așu mânca inimi din sînu
 Și-așu bea sânge de păgân,
 Așu mânca inimi de cal
 Și-așu bea sânge de muscal;
 Așu mânca foi de stejar
 Și-așu bea sânge de tatar;
 Așu mânca faguri de roi
 Și-așu bea sânge de ciocoiu.

Ei bine, Domnilorū, știți care e responsulū selbaticulū din Brasilia cînd e prinsū de dușmanii lui ?

„Hei he! am mîncatū pe tată-tēu, și ce mai gustū avea! pe frații tei 'i am făcutū ciopăți și m'am îndopatū cu ei; cu atâți bărbați, femei, copii prinși de mine în rēsboiū m'am ospătatū, în cātū nu le mai dau de rostū.“

Putē-vomū trage conclusiune că Românulū imită pe autochtonulū din Brasilia sau vice-versa ?

Domnilorū, afară de balade, Sêrbiī posedū nisce gingașe cîntecele, pe cari ei le numescū de muierī, cîntece muieresci.

Etă unulū :

„O fată tēnēră stă pe malulū mării, ea privesce și viséză : O Dómne, sfinte Dómne! — Ce e mai vastū ca marea, ce, mai largū ca câmpia, mai iute de cātū calulū, — ce e mai dulce ca mierea, mai bunū de cātū unū frate?!“

„Și din fundulū mării unū micū pescișorū 'i răspunde: Vai de tine nebuno! Nu ști tu, cerulū e mai vastū ca marea, marea mai largă

ca câmpia, ochiul e mai iute de câtă calulă, zachărulă mai dulce ca mierea, și este ceva mai bună de câtă ună frate, — ună bărbat. —“

Sciți, Domniloră, că patronulă Sêrbiei e sfântulă Gheorghe. Étă o rugăciune ce ți o facă fetele mari :

„O sfinte Gheorghe, sfinte Gheorghe ! Fă ca la anu să nu mai fiu în casa mami, oră măritată, oră mórta; dar, mărite sfinte, — mai bine așă vrea măritată “

După acéstă lungă și ostenitóre escursiune, pe la popórele depărtate saă vecine, să ne oprimă prin codrii și vâlcelele moșiloră și strămoșiloră noștri.

Să ne transportămă cu gândulă pe înverșiteles latură ale Oltulă.

Păduri și lunci seculare; văi, deluri și colnice parcură mărețulă riu în serpuitóreăi cale.

Ascultați pădurea repercutândă trăsnetulă flinteă haiducescă, căci în ea Alexandri vede :

Optă flacai cu spete late
Și cu mâneci suflecate,
Stândă cu puscile încarcate.

Trei sarută crucea sfântă,
Trei se luptă greu la trântă,
Unulă drege, unulă cântă :

Oliolio, ciocoiă bogate !
Ici d'ai trece din păcate
Să ți aruncă doi glonți în spate.

Oliolio, mândra fetica !
De-at veni coalea 'n potica,
Sa te facu mai frumuseica.

Ascultați valea resunându de fluere, cavale
și cimpóie, căci Românul cântă cu Negruzzi :

Iar de-audă vre o fetița
Cântându doina 'n poenița,
Alergă fuga de-o gălescă
Si de doina 'i vorbescă.
Ea m'ascultă bucurósa
Caci e mândra și frumósa,
Si 'mi dăce ca m'a iubi,
Dăca doina 'i-oi vorbi.
Vé spună dreptă ori ce mi-ați face,
Doina sciu și doina 'mi place.

Putemú óre să vorbimú de poesia nóstră
populară fără să ne lovimú de marele Alexan-
dri? Și m'ați fi ertatú Domniile vóstre, dacă din
nenorocire nu așú fi pomenitú de unú nume a-
tátú de iubitú Românilorú?

Gloria lui, eternú legată de gloria poeziei
populare „e scânteia care a iluminatú parnasu
Românismului“, pentru a întrebuița măréfa ex-
presiune a D lui Chițiu în discursul de la ban-
chetulú datú vîngătorulú de la Montpellier. (*)

Alexandri împarte poeziile populare în trei
clase deosebite :

1° Cântecele bătrânesce sau balade.

2° Doine.

3° Hore.

(*) Domnu Chițiu dăce : „..... uă schinteia care a iluminatú par-
nasulú latinității.“

Dar să vorbescă el :

„Baladele sunt mici poemuri asupra întâmplărilor istorice și asupra faptelor mărețe.

„Doinele coprind toate cântecile de doruri, de iubire și de jale.

„Horele sunt cântece de veselie ale poporului.

„Pe lângă acestea se mai află unele cântece numite *colinde*, carele au un caracter religios, precum : Nascerea lui Christos, Florile dalbe, Plugul, etc., ce se cântă în ajunul Craciunului și al anului nou.

„Toate aceste poezii fără dată sigură, și fără nume de autori, sunt ascunse de secolii întregi ca niște pietre scumpe în sinul poporului. Ele sunt expuse a se pierde, prin urmare e o sfântă datorie de a le căuta și a le feri de noianul timpului și al uitării.”

Odată colecțiunea lui Alexandri terminată, s'au mai aflat și alții cari să adune p'ici pe colo câte ceva. Voi cita în treacăt numele lui Anton Pan, Marian Marienescu, Dimitrescu, Cristu Iónin, etc., dar colecțiunile lor n'au importanța celei a lui Alexandri.

Indată după aparițiune, poeziile fură traduse în limbile francesă, germană, englesă, până și în cea ungurască

Ele au dat loc la numeroase recenziuni și studii critice.

Ne aducem aminte că mai anii trecuți chiar

în Paris, cântecele populare ale Românilor, serviră dreptă thesă de doctorat, la facultatea de litere, Domnului Crătiunescu.

Printre diferitele studii asupra Poesiilor 'mi amintescă pe acela ală d-lui Odobescu. Domnia-lui      nsă cam pr   specială;   a un   cântecă, pe cel     ntitulat   Miori  a, 'l   studi  z  , de aci pornesce la Eleni   antică   i prob  z   că ar deriva în linie dr  pt   de la c  nturile lui Linus.

Domnului Odobescu    at  t   de maiestru, p  na d-lui at  t   de   ncercat  , stilul   a  a de fermec  tor  , în c  t   dacă 'i ar fi trecut   prin g  ndul   putea să plimbe c  ntecul   Rom  nesc   pe la t  te popórele antice, fără ca n  u   să ni se urască de a 'l   urma pe o cale at  t   de pr  p  sti  s  ...

Domnului Hasdeu observă că s'ar m  i put   pune în r  ndul   poeziilor populare: ant  i  , Vicleimurile (nu e trebuin  a să vă esplic   acest   cuvint  ); al   doilea descântecile   i al   treilea formulele judiciare, r  stur  , pretinde d-lui, de la solemnele cuvinte ce   nso  iau la Români v  n   arile, căsătoriile   i alte   nt  mpl  ri ale vie  ii publice.

Ar fi p  te de dorită să se facă o atare colec  iune p  n   ce nu vor   peri, căci o s  rt   fatală face pe popor   să tacă atunci c  nd   vorbesce literatul   sau legiuitorul  .

Odată ce literatura națională nasce, poesia popular   m  re La noi cea m  i mare parte din

cântecele culese de Alexandri, poporul le-a uitat deja.

Musa lui naivă, timidă se retrage dinaintea musei Academice. Ați, cândă avem o literatură, cândă avem o academie care să înregistreze lucrările acestei literaturi, poporul 'și depune producțiunile în sinul ei și rupându córdele duióseí lui lyre, o înmormêntézá pentru totă-de-una.

Să nu ne facem iluziuni! Poporul nostru nu va mai cânta. Scopul lui s'a împlinit. A păstrat cu sântenie limba, sentimentele datinele și istoria țerii până atunci când ele 'și au ridicat un altar. Altarul ridicat, cel d'ântăiu holocaust ce 'i oferă, e chiar inima lui, Poesia populară.

Probă ultimul război. Câte inspirații pentru poetul popular, câte note pentru fluerul și cimpoiul lui!

Ei bine, la război fluerul Peabody, și când începea rezunătorea orchestră a lui Krupp, totul amuția.

Dorobanțul nostru, încă cântăreț din fire, în 1877—78 tăcu. Pentru ce? Pentru că literatura națională ține în mână lyra poeziei populare.

Vrut'a Românului să cânte într-o poemă isprăvile săvârșite, marele Alexandri nu 'i dă răgaz. Peneșu Curcanul e tot ce ar fi putut crea mai frumosă mază populară.

Voit'a să jöce o horă războinică, hora de la

Plevna și hora dela Grivița, eternă nemuritoare mărgăritare din cununa poetică a lui Alexandri, se aflară gata.

Elu cântă hora de la Grivița, povestii pe Peneșu Curcanulă ca compuse de elu. Poporul nu făcea altceva de câtă a lua dobânda marelui împrumut poetică ce a făcută literaturii naționale ; iar Domnul Alexandri erea însărcinată cu darea dividendei, o forte dividendă!....

Timpulă și cadrulă conferinței mele nu 'mă permite să facă ună studiu detaillat ală deosebiteloră categorii de poesiă națională Română.

In generală, acea ce inspiră pe poporulă nostru, e iubirea, patriotismulă, resbunarea și une-oră religiunea.

Conchițendă, afirmă, pôte cine scie, patriotismulă sau orgoliulă națională mă îmbată, afirmă că suntemă superiori cu doinele năstre Serbiloră și Italianiloră. Suntemă superiori cu baladele betrâneșci Rutheniloră și Cazaciloră. Suntemă superiori Greciloră prin cântece haiducesci. Dăcă mă înșelă, e că gingașă musă a poporului română, mi-a furată întru atâtă inima și sufletulă, în câtă nu potă judeca altfelă.

Domniloră, o cestiune pré naturală se pôte nasce. La ce folosesce poesia populară ? — Ađi când în politică domnesce oportunismulă, în filosofie positivismulă și în literatură începe de nu a domni, dar a 'și lua avântă naturalismulă,

mai e permisă unui popor să facă poezii precum Domnul Jourdain făcea prosă?

De sigur că nu, Poporul simte acésta, el lasă liberă carieră acelor ce 'și facă din banca scólei tréptă de rădicare către Elyseu.

Dar încă odată, la ce servește poezia populară?

Domnilor, Filologul culege în ea ca dintr'unu tesauru, cuvinte și terminii. Archeologul află explicațiunea multor curioșități ale veacurilor trecute. Balada intitulată *Movila lui Burcel* ne dă cheia enigmaticilor grămești de pământ ce observăm din distanță 'n distanță pe frontiera Dunăreană a țerei. Ethnograful găsește în ea un puternic auxiliaru alú sfortărilor seale. Istoricul află de multe ori date, povestiri resboinice; dar mai ales credințe, obiceiuri cari 'i potă explica cutare episod sau cutare fapt istoric. Literatura națională are la îndemână o comoră nesecată de terminii poetici, de figuri și metafore încântătoare, de subiecte curioșe și originali.

Iar noi, Românii din Paris, când auđim de poezia populară, simțim adierea unui depărtat răsnet ce ne vorbește de sfânta și draga moșie a părinților și fraților noștri.

Nu vă citesc nici una din poeziile populare; ele vă suntu destul de cunoscute. Domniile vóstre, mai bine de câtă mine, cunósceți meritele lor; ele trecute prin slabul meu organ, ar perde din valóre.

Ar fi să încadreză cu ună lemnă ordină
ună tabelă d'ale lui Rafael.

Terminându voi dăce cu celebrul poetă po-
lonă, Adam Miczkiewicz :

„Căntece poporane, voi, sicriu sfântă ală
credință, ce legați timpurile cele vechi de cele
noi, în voi 'și depune o nație trofee eroilor
sei, speranța cugetărilor și flărea simțirilor
sele. Sicriu plină de sfințenie ! Pe tine nici te
atinge, nici te sfăramă vre-o lovire, pre câtă
poporul tău chiar nu te-a profanată. O cântecă
poporană ! Tu stai și păzești templulă amintiri-
loră naționale ! tu ai aripă și glasă ca de Ar-
changhelă, adesea ai și arme ca dênșii. Flacăra
mistuește lucrările penelului, tâlharii jefuescă
comorile, dar cânteculă scapă în veci cu viêtă
și se strecoră printre ómenă. Dacă inimele în-
josite nu știu să 'lă hrănescă cu doră și cu
speranță, elă fuge la munți, să acată de ruine
și de acolo spune din vremile trecute. Totă ast-
felă și privighetórea sbóră afară dintr'o casă
ce s'a arsă și se opresce ună minută pe înveli-
tóre ; dar dacă și învelitórea se cufundă, fuge
în păduri și din mijloculă ruineloră, din mijlo-
culă morminteloră, ea cântă călătoriloră, cu glasă
răsunătoră, doina cea de jale.“ (*)

F I N E.

(*) Revista Română.